

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

17/4850-2

20. desember 2017

Ikraftsetting av lovendringer i barnevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven: Opplysningsplikt ved tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige og oppfølging av barn i fengsel

1. Endringer i barnevernloven og i helse- og omsorgstjenesteloven om opplysningsplikt

Stortinget fattet 12. juni 2017 vedtak til lov om endringer i barnevernloven og i helse- og omsorgstjenesteloven i samsvar med forslagene som ble lagt frem i prop. 73 L (2016-2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform).

I kgl. res. 15 desember 2017 er det fastsatt at barnevernloven § 4-2 a og nytt syvende ledd i helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3, skal tre i kraft 1. januar 2018. Departementet tar utgangspunkt i at øvrige endringer som følger av lovvedtaket vil tre i kraft tidligst i 2020.

Opplysningsplikt for kommunen til barneverntjenesten ved tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige – nytt syvende ledd i helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3

Bestemmelsen pålegger kommunen en plikt til å melde fra til den kommunale barnevernstjenesten ved tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3, og innebærer et unntak fra lovbestemt taushetsplikt.

Det følger av første ledd i bestemmelsen at en gravid rusmiddelavhengig kvinne uten eget samtykke kan tas inn på institusjon utpekt av regionalt helseforetak og holdes tilbake i hele svangerskapet dersom misbruket er av en slik art at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, og hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig. I tilfeller der fylkesnemnda har fattet vedtak om tilbakeholdelse og kvinnen er tatt inn på institusjon følger det av nytt syvende ledd at kommunen uten hinder av taushetsplikt skal gi barnevernstjenesten melding. Meldingen

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 793

Avdeling
Barnevernavdelingen

Saksbehandler
Christian Fredrik
Risvik Henningsen
22 24 24 14

skal omfatte opplysninger om hvem kvinnen er, den vurdering av rusavhengighet og fare for skade på barnet som lå til grunn for vedtaket, opplysninger om forventet termin og hvilken institusjon kvinnen er tatt inn på. Plikten gjelder også i tilfeller der kommunen har truffet midlertidig vedtak etter bestemmelsens femte ledd, og vedtaket er godkjent av fylkesnemnda etter reglene i barnevernloven § 7-22 første ledd.

Det er *kommunen* som har plikt til å sende melding til barnevernstjenesten. Dette innebærer at den enkelte kommune selv må avklare hvem i kommunen som skal ha ansvar for at melding sendes. Meldingen skal sendes til barnevernstjenesten i den kommunen der institusjonen ligger.

Barneverntjenestens ansvar for oppfølging etter melding – ny § 4-2 a i barnevernloven

Bestemmelsen regulerer barnevernstjenestens ansvar og oppgaver ved mottak av melding om tilbakeholdelse av en gravid rusmiddelavhengig kvinne etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 syvende ledd.

I tilfeller der barneverntjenesten mottar en melding fra kommunen om tilbakeholdelse av en gravid rusmiddelavhengig kvinne kan barneverntjenesten nå åpne barnevernssak uten den gravides samtykke. Tidligere har dette forutsatt samtykke fra den gravide kvinnen.

Det er videre presisert i bestemmelsen at barnevernstjenesten kan gi råd og veiledning, tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødsel. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at barnevernstjenesten vil ha mottatt opplysninger fra kommunen om kvinnens identitet, om den vurdering av rusavhengighet og fare for skade på barnet som lå til grunn for vedtaket, samt opplysninger om forventet termin og hvilken institusjon kvinnen er tatt inn på. Med utgangspunkt i disse opplysningene kan barnevernstjenesten kontakte kvinnen for å etablere en dialog og samarbeid.

Bestemmelsen bygger på at barnevernstjenestens videre kontakt med den gravide kvinnen skal være basert på frivillighet og samtykke. Dette innebærer blant annet at bestemmelsen ikke gir barnevernstjenesten hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra andre offentlige myndigheter eller yrkesutøvere uten den gravide kvinnens samtykke.

Det følger av "oppholdskommuneprinsippet" i barnevernloven § 8-1, at barnevernstjenesten skal yte tjenester og tiltak til alle som "oppholder seg i kommunen". Samtidig følger det av barnevernloven § 8-4 at berørte kommuner kan avtale seg imellom hvilken kommune som skal ha ansvaret for å følge opp saken videre. Det forutsettes derfor at den kommunen som mottar meldingen raskt vurderer behovet for å involvere andre berørte kommuner for å avklare videre oppfølging.

2. Endringer i barnevernloven om oppfølging av barn i fengsel

I forbindelse med behandlingen av Prop. 106 L (2012-2013) Endringer i barnevernloven vedtok Stortinget et nytt annet ledd i barnevernloven § 3-5 om barneverntjenestens ansvar

for å følge opp barn som sitter i fengsel. I kgl.res. 15. desember 2017 er det fastsatt at bestemmelsen skal tre i kraft 1. januar 2018.

Bestemmelsen gir barneverntjenesten en plikt til å holde jevnlig kontakt med både barnet og med kriminalomsorgen når et barn sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff. Barneverntjenesten skal delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt opphold i fengsel. I dette ligger at barneverntjenesten kan besøke barnet og informere om barneverntiltak som kan være aktuelle for barnet. Barneverntjenesten skal undersøke og vurdere aktuelle tiltak etter barnevernloven som kan iverksettes når barnet løslates. Oppfølgingsplikten innebærer ikke at barneverntjenesten overtar kriminalomsorgens ansvar, men barneverntjenesten skal kunne gi hjelp til ungdom som kan trenge tiltak etter endt opphold i fengsel. Barneverntjenesten kan spille en viktig rolle i arbeidet med å forberede til løslatelse når barn sitter i fengsel og kan bidra til å forebygge nye kriminelle handlinger. Oppfølgingsplikten gjelder overfor alle barn, uavhengig av om barnet har hatt tiltak fra barneverntjenesten.

I bestemmelsen fremgår det videre at oppfølging under varetekt og gjennomføring av fengselsstraff skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, jf. § 1-3 annet ledd. Dette innebærer at ungdom som fyller 18 år under soning, men som ikke har hatt tiltak fra barnevernet tidligere, skal kunne få etterverntiltak når de kommer ut av fengselet.

Med hilsen

Mette Kristin Solum (e.f.)
avdelingsdirektør

Christian Fredrik Risvik Henningsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer